

TÜRK NÜMİSMATİK DERNEĞİ YAYINLARI
THE TURKISH NUMISMATIC SOCIETY PUBLICATIONS

Bülten No.: 37-38

İSTANBUL 2002

ISSN 1302-3004

AYDINOĞULLARI BEYLİĞİ'NE AİT BAKIR SİKKELER

Haluk PERK-Hüsnü ÖZTÜRK¹

Bu sene içerisinde Sn. Celil Ender'in yayınladığı "Karesi, Saruhan, Aydın ve Menteşe Beylikleri Paraları" isimli güzel çalışmasına katkıda bulunmak amacıyla Aydınoğulları Beyliği'ne ait olduğunu düşündüğümüz bir kısım bakır sikkeleri nümismatik çevrelerin bilgilerine sunmaktayız.

Aşağıda yayınladığımız bir numaralı sikkenin Efes Müzesi'nde bulunan bir benzerini Sn. Celil Ender daha önce bir makalesinde² tanıtmış ve şimdi de ANM-AYD-1701 koduyla³ kitabında yayınlamıştır. Yayınladığımız sikkede, arka yüzün üst tarafı silik olduğundan, fikir vermesi maksadıyla kartuşun üst tarafı yukarıda bahsi geçen sikkeye bakılarak tarafımızdan tamamlanmıştır. Sn. Celil Ender bu sikkelerin çıktığı yeri gözönünde bulundurarak, Aydınoğulları Beyliği'nin ilk sikkelerinden olması gerektiğini ve muhtemelen Mehmed Bey dönemine ait olabileceklerini düşünmektedir.

Bu düşünceden yola çıkarak, bu sikkeye benzerlik gösteren iki ve üç numaralı bilinmeyen sikkeleri yayınlamayı uygun gördük. İlk üç sikkenin ortak özellikleri ön yüzlerinde ongun kuşu motifinin bulunması, arka yüzlerinde ise aynı tip kartuşun kullanılmış olmasıdır. Bütün sikkelerde yazılar eksik ve hatalıdır. Yayınladığımız iki numaralı sikke bir numaralı sikkenin çok benzeri olup, ön yüzdeki kuş motifi birinci sikkeden farklı olarak sola doğru uçmaktadır. Üç numaralı sikke ise, diğer iki sikkeden de farklıdır. Ön yüzdeki kuş motifinin sağında ve solunda yıldızlar ve üstünde de "Süleyman" olarak okuduğumuz bir yazı vardır. Ayrıca, kuş motifinin, iki numaralı sikkede olduğu gibi sola yönelik olmasının yanında, kanatları diğerlerinden farklı olarak kapalıdır. Bu sikkenin yazısı nedeniyle Tire Beyi Süleyman Şah'a ait olabileceğini düşünmekteyiz. Ancak, yazının son derece kötü yazılmış olması dolayısıyla bu konuda kesin bir kanıya varmak güçtür.

¹ Yayımlanan sikkeler İstanbul Arkeoloji Müzeleri'ne kayıtlı koleksiyoner Haluk Perk'in envanterinde olup, kendisi ağırlıklı olarak arkeolojik eser toplamaktadır. Sikkelerin çizimlerini yapan Hüsnü Öztürk İslami sikke koleksiyoncusudur.

² Celil, Ender. *Anadolu Türk Beyliklerine ait bakır bir sikke*, TND Bülten no. 27, İstanbul 1989, s. 25-28.

³ Celil, Ender. *Karesi, Saruhan, Aydın ve Menteşe Beylikleri Paraları*, İstanbul 2000, s. 148-149.

1- Bakır (Æ), darp yeri ve tarih yok, 3,30 gr., 24/25 mm.

H. P. Kol. env. no. 14

Ön yüz

Arka yüz

Kartuş içinde: Mehmed
Elminnetülillah ?

2- Bakır (Æ), darp yeri ve tarih yok, delik, 1,53 gr , 21/24 mm.

H. P. Kol. env. no. 15

Ön yüz

Arka yüz

3- Bakır (Æ), darp yeri ve tarih yok, delik, 2,03 gr , 19/22 mm.

H. P. Kol. env. no. 16

Ön yüz

Arka yüz

Bu sikkelerin İlhanlı olabileceğini düşündüysek de, aynı dönem İlhanlı sikkeleri incelendiğinde yazıların çok güzel ve darp tekniğinin de özenli olduğunu görürüz.

Aşağıda yer alan dördüncü sikkenin daha önce yayınlanmadığı düşüncesindeyiz. Ön ve arka yüz tasarım yönünden tamamen Aydınoğlu İsa Bey'in sikkelerine⁴ benzemektedir. Ancak, sikkenin arka yüzünde en altta hükümdar adının olması gereken yerde "Aydın" yazmaktadır. Bu yazı bizi iki ihtimalli bir fikre yöneltmektedir. Birinci ihtimal hükümdar adı yerine beyliğe adını veren Aydın Bey'in adının yazılmış olabileceği ki, Mustafa Bey'in bazı paralarında baba adı yerine Aydın yazılmak suretiyle bu özellik görülmektedir. İkinci ihtimal ise, Aydın Bey'in para darp ettirmiş olması mümkün gözükmediği için adı şu ana kadar duyulmamış ikinci bir Aydın Bey'e ait olabileceğidir.

4- Bakır (Æ), darp yeri ve tarih yok, 1,17 gr., 17/21 mm.

H. P. Kol. env. no. 17

Ön yüz

Kare içinde; **La ilahe illallah**
Muhammed
resul

Arka yüz

Halledallahu
mülkehu
Aydın

⁴ Celil, Ender. *Karesi, Saruhan, Aydın ve Menteşe Beylikleri Paraları*, İstanbul 2000, s. 99-102.